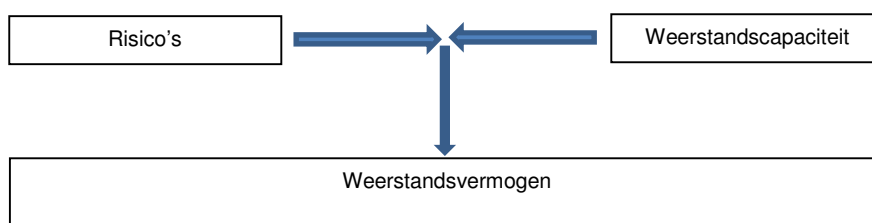

4.3. Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat sinds begrotingsjaar 2004 van kracht is, bevat regels voor de financiële verslaglegging. Volgens artikel 11 van het BBV moeten gemeenten en provincies inzicht verschaffen in hun weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om het verband tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor géén (beheers)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Onder weerstandscapaciteit verstaat het BBV de middelen en mogelijkheden waarover provincies of gemeenten kunnen beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat hier om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals Algemene Reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente is gedefinieerd als: 'het vermogen van de gemeente Boekel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. En is eigenlijk niet meer of minder dan een confrontatie van de risico's met de weerstandscapaciteit.

Een eerste stap bij het beoordelen van het weerstandsvermogen is het in kaart brengen c.q. identificeren van eventuele risico's. Zoals uit de onderstaande figuur blijkt en in de volgende paragraaf gebeurt.

4.3.1. Inventarisatie van de risico's

Financiële risico's

De risico's, relevant voor het weerstandsvermogen, zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen en waarvoor géén voorzieningen worden gevormd. De hiertoe behorende risico's worden hieronder nader toegelicht. Het gaat hier dus niet om reguliere risico's die zich regelmatig voordoen, die meetbaar zijn en waarvoor een verzekering is afgesloten dan wel een voorziening is gevormd.

Loon- & prijsontwikkelingen

Reguliere loon- & prijsontwikkelingen vormen géén financieel risico voor de gemeente aangezien deze zijn doorgerekend en als één budget/post opgenomen in de onderhavige begroting:

2019	n.v.t.
2020	€ 241.960
2021	€ 460.717
2022	€ 704.106
2023	€ 947.758.

Openeindregelingen

Het financiële risico dat de gemeente bij een 'openeindregeling' loopt zit in het feit dat de gemeente verplicht is een voorziening te verstrekken indien een aanvrager hier volgens de geldende wet- en regelgeving recht op heeft. Ongeacht of hiervoor voldoende budget en/of financiële middelen beschikbaar zijn en ongeacht volumegroei in één jaar. Voorbeelden van de belangrijkste 'openeindregelingen' zijn:

- Bijstandsverlening (o.a. Participatiewet –IOAW – IOAZ & Bbz)
- Minimabeleid (o.a. individuele inkomenslosgang – kwijtschelding gemeentelijke belastingen & Bijzondere Bijstand)
- Wmo (o.a. huishoudelijke verzorging, dagbesteding & begeleiding, woningaanpassingen, rolstoel- & vervoersvoorzieningen)
- Leerlingenvervoer
- Jeugdzorg

Met maatschappelijke veranderingen en veranderingen in het Sociale Domein zullen er naar verwachting de komende jaren meer mensen een beroep doen op gemeentelijke voorzieningen. In hoeverre hier daadwerkelijk sprake van zal zijn in Boekel en wat de financiële consequenties hiervan zijn zal altijd pas achteraf blijken. Een kritische toets bij het toekennen van dergelijke voorzieningen, preventieve maatregelen en een sober beleid zijn middelen die ingezet worden om de negatieve financiële effecten van een toenemende vraag zoveel mogelijk te beperken.

Invoering abonnementstarief in de Wmo

Het kabinet wil in 2019 een vaste maximale bijdrage Wmo van € 17,50 invoeren. Het abonnementstarief houdt in dat alle cliënten die gebruik maken van Wmo-voorzieningen een vaste bijdrage van € 17,50 gaan betalen per vier weken. Deze bijdragen wordt daarmee onafhankelijk van zorggebruik, inkomen en vermogen. In 2019 wordt nog gewerkt met een tussenvariant. Het kabinet wil met deze maatregel een stapeling van zorgkosten tegengaan. Risico's van het abonnementstarief voor de gemeente zijn:

- Strijdig met de uitgangspunten van de Wmo: het is in strijd met de decentralisatiebeleid en doorkruist het gemeentelijk eigen bijdrage-beleid van Boekel vastgesteld door de gemeenteraad: de gebruiker betaalt, de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten, kanteling naar eigen kracht en medeverantwoordelijkheid.
- Risico op aanzuigende werking: nu maken cliënten nog de afweging of zij de voorziening beter en goedkoper zelf kunnen regelen, dit kan doorslaan naar 'je bent een dief van je eigen portemonnee als je niet bij de gemeente aanklopt'.

Vertaalt naar de financiële risico's in de begroting 2019 verwachten wij bij de volgende Wmo-voorzieningen een kostenstijging:

1. Minder inkomsten: door minder inkomsten uit eigen bijdragen Wmo, zal een deel van de Wmo-dekking wegvallen.
2. (Grote) Woonvoorzieningen: cliënten betalen nu nog een groot deel van de woningaanpassingen zelf op grond van inkomen en vermogen, tot maximaal de kostprijs. Na invoering kunnen de kosten bijna geheel afgewenteld worden op de gemeente, zonder dat hier compensatie van het Rijk tegenover staat. Het huidige budget is dan niet meer toereikend.
3. Huishoudelijke Verzorging: verwacht wordt dat vooral voor Huishoudelijke Verzorging een aanzuigende werking gaat ontstaan waardoor meer mensen die nu zelf in een oplossing voorzien, toch een beroep gaan doen op de gemeente. Een grote stijging in cliënten, veroorzaakt een grote kostenstijging.
4. Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV): Het CVV valt onder een algemene voorziening waarvoor het nieuwe tarief ook gaat gelden. Dit betekent dat het wegvallen van een deel van de dekking door eigen bijdragen voor dit vervoerssysteem, een extra kostenstijging zal veroorzaken. Nog los van de verwachte kostenstijging als gevolg van een nieuwe aanbesteding per 2019.
5. Vervoersvoorzieningen: Ook hier verwachten we een kostenstijging als gevolg van het abonnementstarief.

Hulpmiddelen Wmo:

Als gevolg van een nieuwe aanbesteding en een krimpemde markt zullen kosten van hulpmiddelen Wmo in 2019 fors hoger uitvallen dan in voorgaande jaren. Hoewel hiervoor is gereserveerd binnen de Wmo-budgetten, weten we in 2019 pas wat de precieze gevolgen zijn.

Huishoudelijke Verzorging:

Met de invoering van Algemene Maatregel van Bestuur 'reële kostprijs' door het Rijk, een invoering nieuwe HV-loonschalen in de nieuwe CAO en een nieuwe reguliere CAO-loonsverhoging van 4% stijgen de (loon)kosten voor Huishoudelijke Verzorging de komende jaren tot wel 30% (dit is exclusief de gevolgen van het abonnementstarief).

Jeugdhulp:

De komende jaren wordt een landelijk tekort verwacht op de specialistische Jeugdzorg, veroorzaakt door de bezuinigingen in de afgelopen jaren. Daarbij zien we een toename van zorggebruik, toename van complexe-, multiprobleem situaties en onvoldoende doorstroom-mogelijkheden voor jongvolwassenen naar passende zorg, waardoor maatwerkoplossingen noodzakelijk zijn en financiële risico's binnen de Jeugdzorg toenemen.

Dienstverleningsovereenkomst sociale zaken met Meijerijstad

De gemeente Boekel neemt met ingang van 1 januari 2017 op het gebied van sociale zaken diensten af van de gemeente Meijerijstad. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten in 2016. In deze overeenkomst is afgesproken dat indien de gemeente Boekel na drie jaar niet verlengt de gemeente Boekel een opslagpercentage moet betalen ter compensatie van de financiële (personele) verplichtingen van Meijerijstad. In totaal bedraagt deze opslag voor het beëindigen van de dienstverleningsovereenkomst € 138.705.

Financieringssystematiek Participatiewet

Het budget om de bijstandsuitkeringen (BUIG) te betalen is gebaseerd op de gemaakte uitkeringskosten in jaar T-2. Dat betekent dat we met dit budget altijd achterlopen op de ontwikkeling van het klantenbestand. Ontstane tekorten moeten we aanvullen uit eigen middelen.

Ondanks de aantrekkende economie zien we dat de uitstroom naar werk achterblijft op de aantrekkende arbeidsmarkt. In casuïstiek speelt steeds vaker multi-problematiek waardoor de afstand tot de arbeidsmarkt erg groot is.

Grondbedrijf

De woningmarkt draait op volle toeren. De prognose voor de uitgifte van bouw kavels 2018 wordt gehaald.

We zijn gestart met de voorbereiding van de ontwikkeling van een nieuwe woningbouw locatie en het centrum.

De markt geeft duidelijk aan dat de kosten voor bouwen en infra stijgen.

Deze kostenstijging, in combinatie met een mogelijke stijging van de hypotheekrente, vorm een aanvullend risico voor onze exploitaties.

De kleinere grondbedrijf complexen, met name Peelhorst, blijven onder druk staan.

Het ligt voor de hand om de kostenstijging op te vangen in een verhoging van de uitgifteprijs voor de grond in 2019.

Reconstructie: Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG)

Boekel heeft overeenstemming bereikt inzake het laatste openstaande onderwerp van de LOG exploitatie zijnde de nieuwvestiging Langstraat. Nu kunnen we de financiële consequenties daarvan vertalen in het eindresultaat op de exploitatie LOG. Met deze eindbalans willen we met de provincie schikken. Het resultaat zal financieel tussen het eerdere provinciale aanbod en onze claim liggen.

Randweg

In januari 2015 heeft de provincie besloten om de randweg daadwerkelijk ten uitvoer te brengen. In het voorjaar van 2015 zijn met de provincie afspraken gemaakt over de rolverdeling van het verdere proces tot en met de vaststelling van het bestemmingsplan. De voortgang verloopt voorspoedig. In het najaar van 2016 is het ontwerp bestemmingsplan gepubliceerd en zijn er 12 beroepszaken opgestart bij de Raad van State. In haar uitspraak van juli 2018 heeft de Raad van State alle beroepen op hoofdlijnen naast zich neergelegd en is het bestemmingsplan nagenoeg ongewijzigd definitief geworden.

Eerder al heeft de raad de uitgangspunten van de uitvoeringsovereenkomst waarin de kostendeling tussen gemeente en provincie is vastgelegd bekrachtigd. Kern daarbij is dat dit een provinciale weg wordt waarbij het merendeel van de kosten en risico's bij de provincie liggen. De gemeentelijke bijdrage aan de randweg is geschat op € 2,82 miljoen. Dat is in het voorjaar van 2017 vastgelegd en in de begroting is een bedrag van € 2,65 opgenomen waarbinnen dit moet kunnen worden uitgevoerd. Binnen het project is aandacht voor de financiële risico's. Op basis van een inhoudelijke analyse blijkt deze binnen de kaders van het project te vallen. In de overeenkomst is vastgelegd dat eventuele toekomstige onvoorziene risico's die niet binnen het projectbudget vallen naar rato van inbreng worden gedeeld.

Glasvezel

In het voorjaar van 2016 hebben we ingestemd met overname van de aandelen van BoekelNet (door de gemeente gefinancierd) tegen betaling van de gehele openstaande lening met rente. Daarmee is dat risico vervallen. Wel is de bankgarantie ad € 1 miljoen gehandhaafd. Deze wordt jaarlijks met 25% afgelost te starten in 2017. In mei 2018 is de bankgarantie volgens planning verlaagd tot € 532.000,-- Daarmee loopt ook dit risico sterk af en zal in de loop van 2020 geheel vervallen.

Startersleningen

Vanaf 2014 heeft de gemeente 22 startersleningen verstrekt. Het bedrag dat door de gemeente verstrekt is bedraagt € 154.337 (stand 31-12-2017). Over de hoofdsom van deze leningen loopt de gemeente geen risico omdat deze som gegarandeerd is via de NHG. Wel loopt de gemeente risico over misgelopen rente. Dit nadeel kan maximaal oplopen tot € 53.300.

Garantieverstrekingen – Particulieren

Door de gemeente zijn tot 1 januari 1995 garanties aan particulieren verstrekt door de betaling van rente en aflossing op de door hen aangegane hypothecaire geldleningen. Per 1 januari 1995 verstrekt de Stichting Waarborgfonds Eigen Woning (SWEW) deze garanties. Voor de garanties van vóór 1 januari 1995 heeft de gemeente het risico afgekocht, waarmee deze ten laste van de SWEW komen. Alleen in de situatie, dat de gemeente toestemming zou geven voor een wijziging van een gegarandeerde hypothecaire lening van vóór 1 januari 1995, welke niet past binnen de criteria van de SWEW en de hypotheeknemer betalingsproblemen krijgt, kan de gemeente hierop financieel worden aangesproken. Op dit moment is dit niet van toepassing. Als laatste kan de gemeente worden aangesproken bij financiële problemen van de SWEW.

Gewaarborgde geldleningen woningbouw

De gemeente staat garant voor diverse leningen die PeelrandWonen in het verleden is aangegaan. Het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door het WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Wanneer het deze betaalverplichting niet kan voldoen, moeten rijk en gemeenten bijspringen. Zij moeten dan een renteloze lening aan het WSW verstrekken. Het Rijk verstrekt in alle gevallen 50% van de renteloze leningen. De zogenoemde 'schadegemeente' (in geval van een lening van PeelrandWonen dus de gemeente Boekel) verstrekt 25% van de renteloze leningen. Alle gemeenten die achtereenvolgens zijn van het (met inbegrip van de 'schadegemeenten') verstrekken samen de resterende 25% van de renteloze leningen.

Tot dusver is het landelijk nog niet voorgekomen, dat rijk en gemeenten moesten bijspringen. Voor wat betreft PeelrandWonen is de garantie nog nimmer aangesproken.

Voor een bedrag van € 22,950 miljoen heeft het WSW leningen van PeelrandWonen geborgd. Over circa € 11,475 miljoen loopt de gemeente momenteel nog risico (situatie 31-12-2017).

Verzekeringen

De gemeente beschikt over een uitgebreid verzekeringspakket (o.a. op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid en brand/stormschade). Of de hoogte van de dekking afdoende is voor het risico, blijft steeds een onzekere factor. De toekomstige premies staan steeds onder druk vanwege verliezen bij verzekeraars. Eventuele stijging van de premies zijn het gevolg van het feit dat het gemiddelde claimgedrag blijft toenemen.

Risico's op eigendommen

Het gebouwenbeheer vraagt een goede afstemming tussen klein en groot onderhoud. Verder is een integrale benadering tussen gebouwen die door de gemeente zelf worden beheerd en gebouwen die door derden worden beheerd noodzakelijk. Om op een efficiënte en effectieve manier invulling te kunnen geven aan het gebouwenbeheer in de komende jaren wordt de onderhoudsstatus en de behoefte van de diverse gebouwen jaarlijks bekeken. Aan de hand hiervan wordt vervolgens jaarlijks het meerjaren onderhoudsplan (MOP) geactualiseerd. Deze actualisatie wordt jaarlijks vertaald naar de meerjarenbegroting.

Hetgeen overigens op een soortgelijke manier, maar met een andere frequentie, gebeurt voor wegen en rioleringen. Gezien de structurele en planmatige aanpak hiervan wordt het (financiële) risico tot een minimum beperkt.

Latente juridische claim

Met één belanghebbende bestaat een mogelijk geschil over een omgevingsvergunning voor een mestverwerkingsinstallatie. Als er een verplichting voor de gemeente bestaat dan kan deze van substantiële omvang zijn. Aangezien op dit moment nog onvoldoende duidelijk is of wel/niet sprake zal zijn van een verplichting voor de gemeente kan dit risico op dit moment nog niet worden gekwantificeerd.

Latente fiscale claim

De fiscale wet- en regelgeving inzake 'gelegenheid geven tot sport', waardoor het voor gemeenten mogelijk wordt bij deze kosten BTW te verrekenen, staat momenteel ter discussie. En is mogelijk in

strijd met Europese wet- en regelgeving. Een definitieve uitspraak in deze wordt niet eerder dan in eind 2018 verwacht. Mocht deze regeling inderdaad in strijd met Europese wet- en regelgeving zijn dan kunnen we geconfronteerd worden met een naheffing van ten onrechte gedeclareerde / gecompenseerde BTW van circa € 110.000.

Vennootschapsbelasting

Grondbedrijf

Ten aanzien van het grondbedrijf bestaan op dit moment nog veel onduidelijkheden. Om toch een zo goed mogelijke schatting te kunnen maken van de vpb-last voor de activiteit 'grondbedrijf' hebben we onze adviseur gevraagd om een aantal scenario-analyses te maken ten aanzien van de mogelijke waardering op de fiscale openingsbalans alsmede om een inschatting te maken van de mogelijke belastbare bedragen voor de jaren 2016 en 2017.

De uiteindelijke vpb-last voor zowel het jaar 2016 als 2017 is sterk afhankelijk van de nog in te nemen standpunten als het gaat om bijvoorbeeld de waardering op de fiscale openingsbalans per 1 januari 2016. Van belang daarbij is dat de Belastingdienst heeft aangekondigd nog met een (landelijke) vaststellingsovereenkomst te komen. Het is op dit moment nog onzeker welke onderwerpen de VSO zal omvatten.

Daarnaast zijn de huidige (voorzichtige) openingsbalansberekeningen gebaseerd op de prospectie zoals die bestond op 1 januari 2016 (MPG 2016). Echter is de gronduitgifte gedurende de jaren 2016 en 2017 sneller gegaan dan was geprognosticeerd. Daarbij is de uitgegeven grond ook nog tegen een hogere prijs verkocht. Dit betekent feitelijk dat de prospectie per 1 januari 2016 in veel gevallen te somber is geweest. Voor de vpb heeft dit een nadelig effect, aangezien de fiscale openingsbalans is gebaseerd op deze 'te voorzichtige' prospectie. De vraag is hoe moet worden omgegaan met 'feiten en omstandigheden na balansdatum'. Het tijdsverloop tussen het moment waarop de openingsbalans betrekking heeft (1 januari 2016) en het daadwerkelijk indienen van de aangifte (lees: het formaliseren van de fiscale openingsbalans) wordt immers steeds groter. De huidige fiscale situatie is dat na 1 januari 2016 opgedane kennis omtrent de feiten en omstandigheden op openingsbalansdatum of bijgestelde toekomstverwachtingen die op openingsbalansdatum voor een (hypothetische) koper niet bekend konden zijn, in beginsel niet mogen worden meegenomen bij het waarderen van vermogensbestanddelen op de openingsbalans. Het is niet zeker hoe de Belastingdienst hier mee om zal gaan. Het is van belang voor de gemeente Boekel om dit kritisch te volgen en op basis van de dan relevante wetgeving een standpunt in te nemen.

De geruchten worden stelliger dat de vpb-last niet zou hoeven worden meegerekend in de kasstromen die bepalend zijn voor de fiscale openingsbalans. Dit standpunt is nog niet volledig uitgekristalliseerd en is niet in overeenstemming met de berekeningssystematiek uit de Handreiking Grondbedrijf van het SVLO. Het financiële effect van het niet-meenemen van de vpb-kasstroom in de openingsbalansberekeningen is echter substantieel te noemen. In overleg met BDO wordt bekeken of dit standpunt kan worden ingenomen.

Met bovenstaande berekeningen is geen rekening gehouden met de eventuele effecten van het Centrumplan Boekel. Dit plan wordt in 2018 opgestart en is (op basis van BBV-cijfers) sterk verlieslatend (ca. € 4 miljoen). Berekeningen van de fiscale effecten op ons grondbedrijf als gevolg van het opstarten van dit project wordt binnenkort uitgevoerd middels een "Post-quick-scan" (handreiking SVLO).

Afval

In de parlementaire geschiedenis bij de Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen heeft de Staatssecretaris meermaals aangegeven dat de inzameling van huishoudelijk afval niet kwalificeert als onderneming in fiscale zin aangezien geen sprake is van deelname aan het economische verkeer. In de praktijk zien we dat de Belastingdienst zich veelvuldig op het standpunt stelt dat dit wel het geval is bij de verkoop van reststromen.

Vanwege het feit dat het resultaat op de activiteit 'inzameling van huisvuil' veelal positief is (als gevolg van het feit dat een BCF-compensatie niet hoeft worden meegerekend in de bepaling van de kostendekkendheid van de tarieven), kan dit er toe leiden dat de gehele activiteit vpb-plichtig wordt. Er zijn echter een aantal alternatieve mogelijkheden:

1. De activiteit afval dient te worden onderverdeeld in twee activiteiten: inzameling van afval en verwerking van afval. Ten aanzien van de inzameling is geen sprake van deelname aan het

economische verkeer (gezien de toezeggingen van de Staatssecretaris in de parlementaire geschiedenis) en ten aanzien van de verwerking is geen sprake van een winststreven aangezien de kosten voor de verbranding hoger zijn dan de opbrengsten uit de verkoop van reststromen. Mogelijk dat een deel van de ontvangen afvalstoffenheffing moet worden toegerekend aan de verwerking, waardoor met deze activiteit alsnog een positief resultaat wordt behaald.

2. De activiteit afval dient te worden onderverdeeld in twee activiteiten: 'inzameling en verwerking van afval' en 'verkoop van reststromen'. De activiteit inzameling en verwerking van afval wordt niet als onderneming in fiscale zin gezien omdat geen sprake is van deelname aan het economische verkeer. Op het moment dat de te verkopen reststromen over gaan naar de (mogelijk belaste) activiteit 'verkoop van reststromen' dienen de reststromen te worden gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer. Deze waarde is gelijk aan de verkoopprijs, aangezien de reststromen direct na overgang worden verkocht aan een derde. Derhalve is het resultaat op deze activiteit structureel nihil.

De gemeente heeft de inzameling en verwerking van afval volledig uitbesteed aan een derde partij. De gemeente verkoopt zelf geen reststromen en is derhalve geen sprake van deelname aan het economische verkeer. Kanttekening bij dit standpunt is dat de opbrengsten uit reststromen wel worden verrekend met de kosten voor inzameling. De Belastingdienst kan derhalve het standpunt innemen dat wel sprake is van deelname aan het economische verkeer.

De gemeente neemt vooralsnog het standpunt in dat de (al dan niet geclusterde) activiteiten met betrekking 'inzameling van afval' niet worden gekwalificeerd als onderneming in fiscale zin. Wij achten dit (nader te onderbouwen) standpunt verdedigbaar. De Belastingdienst en de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten (hierna: NVRD) zijn onderling niet tot overeenstemming gekomen. Op ministerieel niveau vindt op dit moment overleg plaats met de Nederlandse Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (hierna: NVRD) over de fiscale duiding van de activiteit 'afval'. De gemeente wacht de uitkomsten van dit overleg af en bepaalt daarna welk standpunt inzake het afval passend is.

Verantwoording 2017

Op basis van voorlopige aanslagen over 2016 en 2017 is respectievelijk € 11.817 en € 11.646 verantwoord in de jaarrekening 2017.

Conclusie

Ten aanzien van de activiteiten afval en het grondbedrijf dient de gemeente waarschijnlijk een aantal standpunten in te nemen. M.b.t. het grondbedrijf wachten we met stellingname tot het moment waarop de VSO wordt gepubliceerd. Bij afval is het goed om aan te geven dat we de landelijke discussie monitoren.

Planschadeclaim(s) in verband met bestemmingsplan

Op dit moment zijn geen planschade verzoeken ingediend.

Mogelijk komen dergelijke verzoeken voor bestemmingsplan De Run. Ingeval tot uitkering zou moeten worden overgegaan, komen de kosten ten laste van de gemeentelijke exploitatie.

Voor individuele bestemmingsplannen wordt doorgaans een planschadeovereenkomst gesloten, waarmee de eventuele kosten van planschade kunnen worden afgewenteld op de initiatiefnemer.

Nieuwe omgevingswet

De huidige wet- en regelgeving wordt vervangen door de Omgevingswet, naar het zich nu laat aanzien per 1 januari 2021. Behalve een benadering van deze wet vanuit instrumentele en ruimtelijke-juridische focus is het ook belangrijk om inzicht te krijgen in de gevolgen van de implementatie en organisatorische capaciteit. Wel wordt verwacht dat voor Boekel de invoering een geringere impact heeft dan voor andere gemeenten, omdat een belangrijk deel (de cultuurverandering) in Boekel al is geëffectueerd door de ontwikkeling van het Boekels model. Bovendien wordt al ervaring opgedaan met het Omgevingsplan, dat op de nieuwe Omgevingswet is geschoeid.

Belangrijkste kostenpost van de Omgevingswet zal de aanpassing van de ICT met zich meebrengen. Grotendeels komen deze kosten (ontwikkeling systeem) voor rekening van het rijk. Ook de gemeente zal echter moeten investeren in de aansluiting op het landelijk systeem.

De uitrol van het nieuwe systeem loopt van 2021 (inwerkingtreding Omgevingswet) tot 2029.

Over de kosten daarvan valt nu nog niets te zeggen.

Realisatie KindPark

De gemeenteraad heeft een budget van € 5 miljoen beschikbaar gesteld voor realisatie KindPark. Dit betreft bouwvoorbereiding, sloop, tijdelijke huisvesting en stichtingskosten nieuwbouw. Daarnaast gaan nog kosten gemaakt worden voor inrichting openbare ruimte (buiten het schoolterrein) en inrichting schoolplein (samen met schoolbesturen). Komend najaar wordt dit nader voorbereid en wordt een voorstel met kredietaanvraag aan de raad voorgelegd.

Datalekken

Als informatieverwerkende organisatie werken we veel met (persoons)gegevens. Het risico bestaat dat gegevens onbedoeld vrijkomen of dat gegevens onrechtmatig verwerkt worden. In deze gevallen is er sprake van een datalek. Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt dus niet alleen het vrijkomen (lekkens) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. We hebben al diverse maatregelen getroffen om een datalek te voorkomen. Echter is een datalek nooit 100% uit te sluiten.

De Autoriteit Persoonsgegevens is toezichthouder van de Wet Bescherming Persoonsgegevens en controleert organisaties of zij deze wet naleven. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft een boetebevoegdheid. Zij kunnen een boete uitdelen van maximaal € 820.000. Deze boete wordt niet bij ieder datalek uitgedeeld maar kan wel worden uitgedeeld als uit onderzoek blijkt dat de wet niet goed is nageleefd en er onvoldoende maatregelen zijn getroffen om het datalek te voorkomen.

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)

Het Kleinschalig collectief vervoer wordt vanuit de gezamenlijke regeling KCV aangestuurd.

In 2018 zijn een aantal ontwikkelingen geweest die een risico vormen voor de financiën voor deze taak.

Vanuit landelijke regelgeving zal waarschijnlijk m.i.v. januari 2019 een wmo- abonnementstarief ingevoerd worden. Dit houdt in dat een maximum is aan eigen bijdrage tbv wmo-voorzieningen. Dit heeft consequenties voor de bijdrage CVV Noord-Oost Brabant vanaf 2019.

Door het vervallen van de eigen bijdrage voor KCV wordt de gemeente niet meer gecompenseerd voor een gedeelte van de kosten. De gemeente loopt daarmee een financieel nadeel van circa € 16.000

Op dit moment is een nieuwe aanbesteding voor KCV in voorbereiding. Naar verwachting worden de kosten (prijs per km) een stuk hoger. De komende periode wordt uitgezocht welke financiële consequenties dit heeft voor de gemeente.

4.3.2. Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / kwantificeren van risico's

Als onderdeel van risicomangement wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente periodiek afgezet tegen een inschatting van de mogelijke financiële risico's die zich kunnen manifesteren. Voor het belangrijkste risico (de grondexploitatie) wordt al jaren de 'vinger aan de pols gehouden' middels het jaarlijks actualiseren van de exploitatieberekeningen, het doorrekenen van verschillende scenario's en de confrontatie van het gewenste met het beschikbare weerstandsvermogen. Met een organisatiebrede beoordeling van het weerstandsvermogen zijn de afgelopen jaren de eerste ervaring opgedaan. Een leer- en groeitraject dat continue aan verandering en verbetering onderhevig is.

Ondanks dat er géén zekerheid aan ontleend kan worden is risicomangement wel van toegevoegde waarde; het geeft een beeld van wat verwacht kan worden en of de organisatie hierop voldoende voorbereid is.

Hieronder zijn de belangrijkste risico's (o.b.v. de eerder uitgevoerde inventarisatie) waarmee de organisatie te maken kan krijgen in de toekomst weergegeven. Om een confrontatie van deze risico's met het weerstandscapaciteit mogelijk te maken dienen deze eerst financieel te worden gekwantificeerd. Hiertoe wordt een methode gebruikt waarbij, per geïdentificeerd risico, een inschatting wordt gemaakt van de volgende drie parameters:

Kans	de kans dat een risico zich manifesteert wordt ingeschat op basis van een kwalitatief oordeel. Ten behoeven van een transparant en handelbaar model zijn er (slechts) drie categorieën benoemd met een wegingsfactor: laag (0,05) – middel (0,50) – hoog (0,75).
Impact	wat is het (financiële)effect voor de organisatie als het risico zich voordoet? Ook hier wordt eerst een kwalitatief oordeel aan gegeven. Daarna wordt, afhankelijk van het kwalitatieve oordeel, een inschatting gemaakt van het financiële effect; in procenten afgezet tegen de totale lasten conform begroting. Waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd:
	klein impact tussen de 1 & 10 %
	middel impact tussen de 10 & 50 %
	groot impact tussen de 50 & 100%
Effect	voor het kwantificeren van het (financiële) risico is het van belang te weten of een risico van incidentele danwel structurele aard is. Indien het een incidenteel karakter kent wordt de factor '1' gehanteerd. Het risico kan zich immers maximaal één keer voordoen. Betreft het een structureel risico dan wordt de factor '3' toegekend. Dit wil zeggen dat het financiële effect van dit risico 'drie keer wordt ingerekend'; zodat de organisatie als het ware drie jaar de tijd heeft om adequaat te reageren en passende maatregelen te treffen.

Het 'minimabeleid' als voorbeeld:

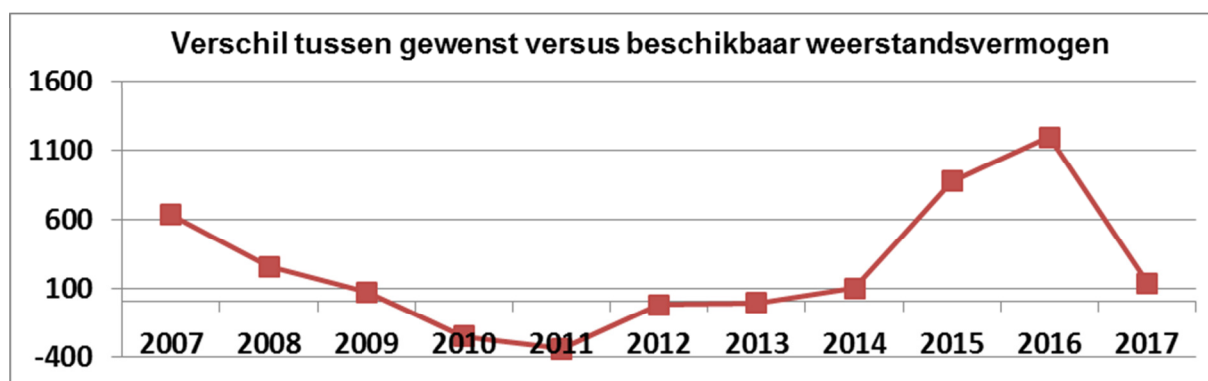
De kans dat de komende jaren meer aanspraak op onze minima-voorzieningen wordt gedaan wordt als 'gemiddeld' ingeschat (wegingsfactor 0,50). Het financiële effect hiervan voor de organisatie wordt eveneens als 'gemiddeld' ingeschat, met een impact van 15%. Aangezien dit risico een structureel effect zal hebben wordt bij het kwantificeren van het financiële risico een factor '3' toegepast. Het financiële risico voor dit onderdeel wordt dan als volgt berekend:

Budget cf. Begroting	Kans	Impact	Effect	Financieel risico
€ 370.000	* 0,5	* 15%	* 3	= € 83.000

Grondbedrijf

Voor het Grondbedrijf is, op basis van de door Arcadis in 2018 opgestelde exploitatieberekeningen, een berekening gemaakt van het gewenste versus beschikbare weerstandsvermogen. Op basis van de systematiek en rekenmodellen die hier in de afgelopen jaren voor zijn gebruikt. Uit deze berekening is gebleken dat de omvang van de reserves van het grondbedrijf, inclusief de gecalculeerde post onvoorzien in de grondexploitatie toereikend is. Het is van belang de ontwikkelingen ter zake in de nabije toekomst nauwlettend te blijven volgen zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2018 is een benodigde weerstandvermogen berekend van € 1.936.000. Er is € 2.074.000 beschikbaar (31-12-2017). Dit veroorzaakt een overschot op het weerstandvermogen op het grondbedrijf van € 138.000.

Overige risico's

Naast de financiële risico's in de grondexploitatie wordt er ook gekeken naar de andere risico's en de mogelijke financiële impact hiervan voor de gemeente.

Het kwantificeren van alle geïdentificeerde risico's levert het volgende beeld op:

Risico	Onderbouwing	Kans	Bedrag cf. begroting 2019	Impact	Effect	Weerstands- vermogen	
Wegbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	313.000	Klein	5%	Structureel	2.000
Rioolbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	805.000	Klein	5%	Structureel	6.000
Gebouwenbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	134.000	Klein	5%	Structureel	1.000
Afgegeven garanties	Gewaarborgde geldleningen	Laag	11.475.000	Groot	75%	Incidenteel	430.000
	Glasvezel (BoekelNet)	Laag	532.000	Groot	100%	Incidenteel	38.000
	Startersleningen	Laag	154.000	Groot	75%	Incidenteel	6.000
Rijksoverheid	Wmo (2015) - Transitie AWBZ	Laag	1.186.000	Groot	75%	Structureel	133.000
	Jeugdzorg (2015) - Transitie Jeugdzorg	Laag	2.773.000	Groot	75%	Structureel	312.000
	Participatie (2015) - Transitie Sociale Werkvoorziening	Laag	1.161.000	Groot	75%	Structureel	131.000
Randweg	Uitvoering binnen gestelde kaders / meerwerk etc.	Middel	2.650.000	Middel	15%	Incidenteel	199.000
Opneindregelingen	Leerlingenvervoer	Middel	210.000	Middel	15%	Structureel	47.000
	Bijstandsverlening	Middel	1.270.000	Middel	15%	Structureel	286.000
	Minimabeleid	Middel	370.000	Middel	15%	Structureel	83.000
	Wmo (2007)	Middel	676.000	Middel	15%	Structureel	152.000
Autoriteit persoonsgegevens	Datalekken	Middel	820.000	Klein	5%	Incidenteel	21.000
Fiscale claims	BTW-sport	Hoog	110.000	Groot	75%	Incidenteel	62.000
							€ 1.909.000

Nu de financiële risico's van de gemeente Boekel gekwantificeerd zijn dienen deze te worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit (zie volgende paragraaf) om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over het weerstandsvermogen van de gemeente.

4.3.3 Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen

Evenals iedere organisatie heeft ook onze gemeente op vele fronten te maken met onzekerheden die het risico van financiële nadelen met zich meebrengen. Bij het becijferen van het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De vaste reserve (€ 1.000.000) wordt niet ingezet, maar dient als extra buffer voor onvoorziene omstandigheden;
- Financieringskosten (rente) van nieuwe investeringen worden in de onderhavige uiteenzetting niet gedekt vanuit het eigen vermogen en komen diensgevolge ten laste van de dan lopende exploitatie.
- De reserves van het Grondbedrijf worden buiten beschouwing gelaten voor de Algemene Dienst. Het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf is immers afzonderlijk in kaart gebracht en wordt als 'één totaal' in de vergelijking meegenomen;
- Fondsvorming vanuit de grondverkoop is stopgezet en geen mogelijkheid meer om de fondsen te laten groeien / te voeden in de toekomst.

De hiervoor genoemde uitgangspunten resulteren in het 'vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves' van:

- Algemene Reserve + Fondsen (per 01-jan-2019)	€ 2.485.000
- Bestaande claims (zie overzicht hieronder & Bijlage C)	€ 35.000 -/-
Totaal verwacht vrij aanwendbaar deel Eigen Vermogen	€ 2.450.000

Specificatie bestaande claims:

Omschrijving	Jaar	Bedrag	Dekking uit het fonds
-Boecult	2019-2021	15.000	Fonds Kunst & Cultuur
-Deelname de cultuurloper	2019-2020	10.000	Fonds Kunst & Cultuur
-Groen-Blauwe diensten (uitvoering pva)	2019-2019	10.000	Fonds Groen voor Rood
		35.000	

3.3.4. Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief

De weerstandscapaciteit van de gemeente wordt doorgaans berekend uit de posten onbenutte belastingcapaciteit, het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve en de stille reserves. Een 'breder perspectief' op deze materie dan alleen vanuit de invalshoek 'vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen'; zoals in de voorgaande paragraaf becijferd.

Weerstandscapaciteit (volgens OZB art. 12, lid 2 FVW)	
1. OZB-ruimte	€ 926.500 -/-
2. vrij aanwendbare deel Algemene Reserve / Eigen Vermogen	€ 2.450.000
3. stille reserves:	
* gebouwen en bezittingen	€ 10.700.000
* gronden, niet zijnde bouwgrond (bos, landbouw, gras, erf & tuin)	€ 867.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 13.090.500

Ad.1 De limitering van de OZB is per 1 januari 2008 vervallen. Dat is voor de gemeentelijke belastingen de belangrijkste uitkomst van het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten van 4 juni 2007. Het vervallen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk en het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Op grond van doorrekeningen van de begroting 2018 kan worden gesteld dat de OZB-ruimte (het verschil tussen de rekkentarieven zoals opgenomen in de meicirculaire 2017 versus de gehanteerde tarieven) volledig ingezet is. In tegenstelling tot ons verleden halen we nu meer OZB-opbrengsten binnen dan waarmee bij het vaststellen van de Algemene Uitkering rekening wordt gehouden.

Ad.2 Het saldo per 1 januari 2019 van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve / eigen vermogen is opgebouwd zoals in paragraaf 4.3.3. uiteengezet.

Daar de Algemene Reserve van het grondbedrijf specifiek gevormd is voor het opvangen van risico's die voortvloeien uit de actieve grondpolitiek die de gemeente Boekel voert, is deze financiële buffer in de bovenstaande vergelijking buiten beschouwing gelaten.

- Ad. 3 De stille reserve van gebouwen en bezittingen zoals hierboven weergegeven betreft het verschil tussen de WOZ-waarde per 01.01.2017 (aanslag 2018) en de boekwaarde conform de balans per 31.12.2017. In de onderstaande overzichten wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze stille reserve grofweg is opgebouwd;

	WOZ-waarde per 01-01-2017	Boekwaarde per 31-12-2017	Stille reserve 2018
Gebouwen - AD	€ 4.084.000	€ 5.112.000	€ -1.028.000
Sportterrein - Sporthal - Sportzaal	€ 6.520.000	€ 2.384.000	€ 4.136.000
Gemeenschapshuizen	€ 5.117.000	€ 2.265.000	€ 2.852.000
Clubhuizen	€ 1.862.000	€ 163.000	€ 1.699.000
Scholen & Peuterspeelzalen	€ 7.395.000	€ 4.934.000	€ 2.461.000
Diversen	€ 637.000	€ 128.000	€ 509.000
Trafo's	€ 71.000	€ -	€ 71.000
			€ 10.700.000

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de stille reserve in de grondvoorraad, niet zijnde bouwgrond, is opgebouwd;

Soort	Oppervlakte	Prijs per m ²	Stille reserve
Grasland	0 m ²	€ 6,50	€ -
Bos	434.165 m ²	€ 1,00	€ 434.000
Akkerland	35.170 m ²	€ 6,50	€ 229.000
Erf & Tuin	2.044 m ²	€ 100,00	€ 204.000
			€ 867.000

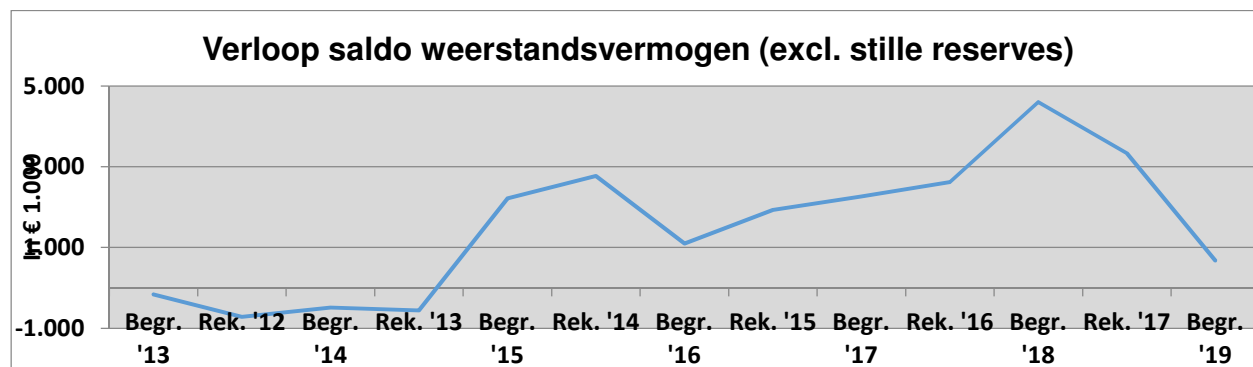
Basis Begroting 2018, inventarisatie juli 2017

4.3.5. Weerstandsvermogen – conclusies

De laatste stap van dit proces is de confrontatie van het berekende financiële risico aan het verwacht vrije deel van het eigen vermogen en aan de totale weerstandscapaciteit van de gemeente:

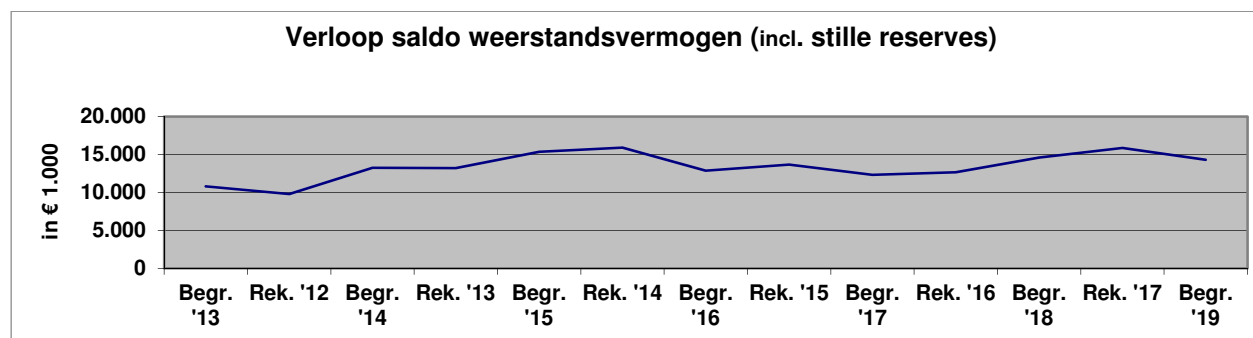
Confrontatie met verwacht vrije deel eigen vermogen

Financiële risico's (paragraaf 3.3.2)	€ 1.909.000 -/-
Verwacht vrije deel eigen vermogen (paragraaf 3.3.3)	€ 2.450.000
	€ 541.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 3.3.2)	€ 138.000
	€ 679.000

Confrontatie met weerstandscapaciteit

Financiële risico's (paragraaf 3.3.2)	€ 1.909.000 -/-
Weerstandscapaciteit (paragraaf 3.3.4)	€ 13.090.500
	€ 11.181.500
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 3.3.2)	€ 138.000
	€ 14.319.500

Conclusie:

Bovenstaand overzicht geeft aan de impact van de investeringen op de vermogenspositie van de gemeente Boekel. In de investeringen zijn de o.a. Randweg, KindPark en Centrumplan opgenomen. Hieruit blijkt dat de reservepositie van de gemeentelijke exploitatie na rekening houden met deze investeringen nog € 2.450.000 bedraagt.

De gekwantificeerde risico's bedragen € 1.909.000. Indien deze risico's zich allemaal tegelijkertijd voordoen, dan resteert nog een bedrag aan vrije reserve van € 679.000.

Grondbedrijf

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2018 is een benodigd weerstandvermogen berekend van € 1.936.000. Er is € 2.074.000 beschikbaar. Dit resulteert in een overschot op het weerstandvermogen op het grondbedrijf van € 138.000.

Investerings ruimte

Voor genoemde investeringen is voldoende ruimte aanwezig is om de nog niet gekwantificeerde risico's (inclusief eerdergenoemde juridische claims) te kunnen bekostigen.

Daarbij dient vermeld te worden dat vanuit het voorzichtigheidsbeginsel alleen de lasten/risico's zijn benoemd en dat mogelijke voordelen niet zijn opgenomen.

Ook zijn de stille reserves buiten beschouwing gelaten, terwijl een deel van de stille reserves ook als buffer zou kunnen worden gebruikt (bijvoorbeeld te verkopen akkerland).

Uit bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat de uitvoering van de kerntaken van de gemeente Boekel niet onder druk komen staan en het vermogen van voldoende omvang is om de investeringen en risico's, zoals die op dit moment bekend zijn, te kunnen bekostigen.

4.3.6 Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 zijn de volgende kengetallen een verplicht onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing geworden. Hierna volgt een toelichting van de kengetallen, waarna ze in de onderstaande tabel zijn opgenomen.

Gebleken is dat gemeenteraden het lastig vinden om de financiële positie van hun gemeente te interpreteren en daarop te sturen. Om hen daarbij te ondersteunen is er, bij de vernieuwing van de begrotings- en verantwoordingsvoorschriften voor gemeenten, een aantal kengetallen ontwikkeld. Deze zijn met ingang van de begroting 2016 en jaarrekening 2015 verplicht gesteld.

De kengetallen stellen de gemeenteraad in staat om normen vast te stellen voor de sturing van de financiële positie via de meerjarenbegroting. De normen in hun onderlinge samenhang bepalen hoe risicovol het financieel beleid is dat gevoerd wordt. Een afweging die is voorbehouden aan de raad. Met de kengetallen wordt de raad in staat gesteld het beleid te sturen en te monitoren ten aanzien van:

- Netto-schuldquote (zonder correctie)
- Netto-schuldquote (met correctie)
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

Deze aandachtsgebieden vormen met de sluitende meerjarenbegroting en de planning en control cyclus de pijlers voor de sturing van onze financiële positie.

Signaleringswaarden kengetallen

De kengetallen maken het de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. De gezamenlijke provinciale toezichthouders zijn van mening dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt, voor de toezichthouder ook belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeenten.

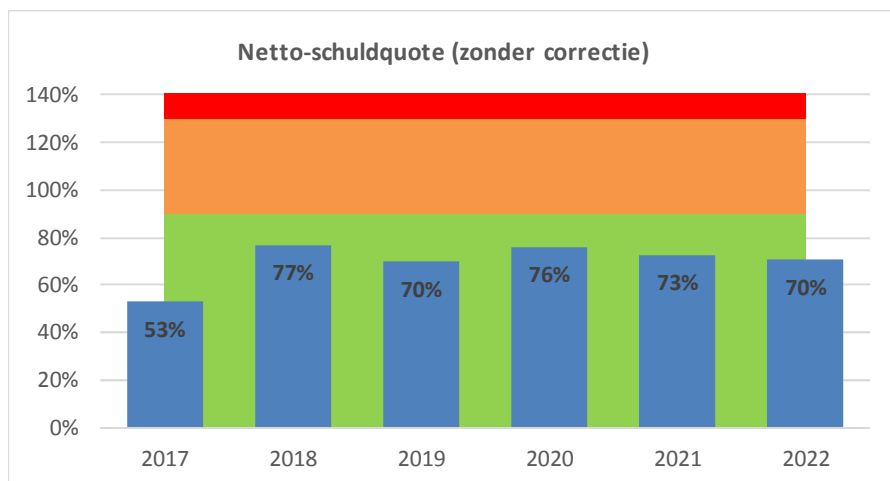
Oorspronkelijk was het idee dat gemeenten een eigen beleid met bijbehorende normen dienden vast te stellen met betrekking tot de kengetallen. Dit idee heeft de eindstreep niet gehaald. In de ministeriële regeling is nu slechts opgenomen, dat het behulpzaam kan zijn dat de kengetallen worden gerelateerd aan bijvoorbeeld de signaleringswaarden zoals die bij stresstesten worden gehanteerd. De gezamenlijke toezichthouders zijn van mening dat zonder (normen)kaders er geen conclusies getrokken kunnen worden. Er is door de toezichthouders op 10 september 2015 besloten om, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden te benoemen. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de legenda's onder de grafieken per kengetal is te zien welke signaleringswaarden zijn besloten en in welke categorie deze vallen.

4.3.6.1 Netto Schuldquote (zonder correctie)

Het kengetal netto schuld als aandeel van de inkomsten zegt het meest over de financiële (vermogens)positie van een gemeente. Dit kengetal wordt wel de netto-schuldquote genoemd. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Het eigen vermogen in de vorm van reserves zegt daar weinig over. Het eigen vermogen geeft aan in hoeverre het gemeentebezit vrij van schuld is. Dat zegt niets over de hoogte van de schuld waarmee het bezit wel is belast.

De netto-schuldquote (zonder correctie) wordt als volgt berekend:

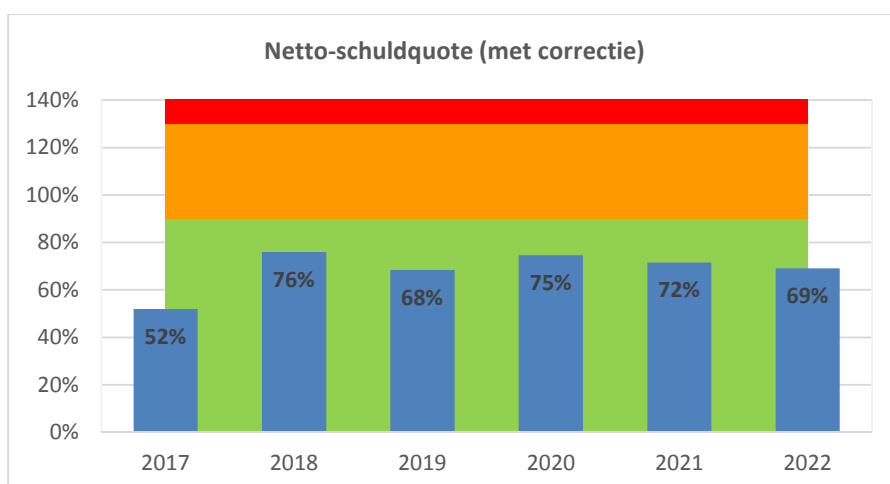
$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva})}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}} -/-$$

4.3.6.2 Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto-schuldquote (met correctie) wordt als volgt berekend:

$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva}) - (\text{langlopende uitzettingen} + \text{kortlopende vorderingen} + \text{liquide middelen} + \text{overlopende activa})}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}}$$

Algemene normwaarden Netto schuldquote	Schuldquote
Normaal	< 90%
Voorzichtigheid geboden	90-130%
Zeer hoge schuld	> 130%

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte exploitatie totaal van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt ook de netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen bepaald. Deze wijkt voor onze gemeente nauwelijks af van de netto schuldquote omdat we beperkt geld hebben doorgeleend.

De Netto schuldquote en Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen kunnen meerjarig als normaal worden aangemerkt.

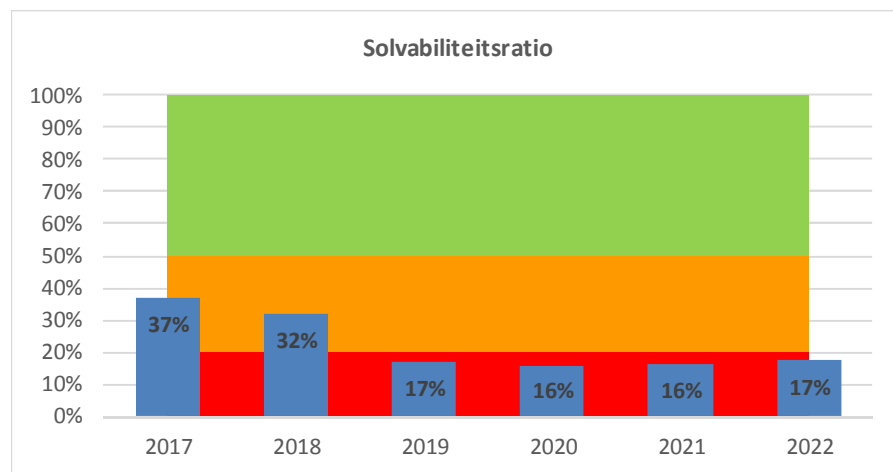
4.3.6.3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio wordt berekend als verhouding tussen de verschillende vermogenscomponenten. Het gaat erom inzicht te krijgen in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Een methode is het bekijken in hoeverre de in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. In feite wordt er gekeken naar in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald.

De solvabiliteitsratio wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totaal vermogen}}$$

Algemene normwaarden solvabiliteit	Ratio Solvabiliteit
Weinig tot geen schuld	> 50%
Voorzichtigheid is geboden	20 - 50%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit van de gemeente is afbetaald en in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het betreft het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal.

De solvabiliteitsratio voor 2019 bedraagt 17%. Dat betekent dat de organisatie veel bezit heeft wat is gefinancierd met vreemd vermogen. Dit beeld trekt zich meerjarig door. Voorzichtigheid vanaf 2019 is geboden bij het maken van investeringskeuzes waarbij vreemd vermogen dient te worden aangetrokken. Bij grote investeringen is het verstandig eerst te zien of er in komende jaren een stijgend exploitatieresultaat bestaat alvorens langlopende leningen af te sluiten en daarmee het risico te lopen voor de jaren erop volgend geen vreemd vermogen meer te kunnen aantrekken.

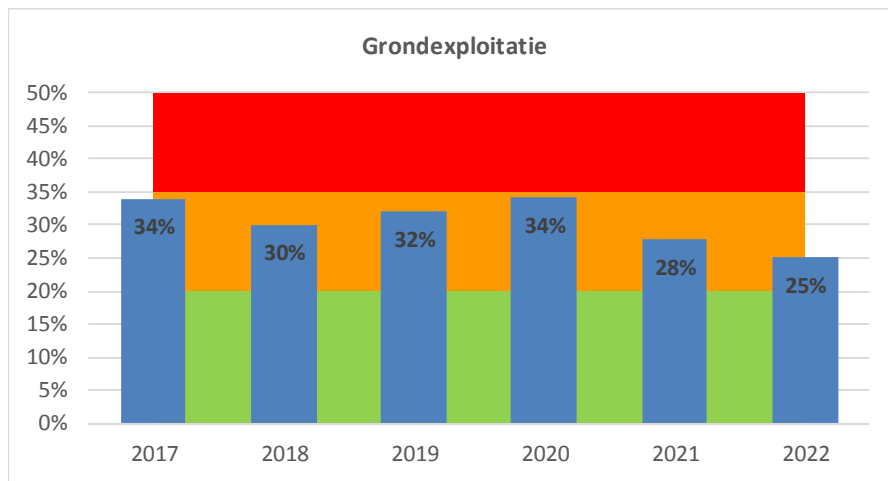
4.3.6.4 Grondexploitatie

Het financiële kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en nu de vraag naar woningen is gestagneerd.

Het kengetal grondexploitatie wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{boekwaarde in- en nog niet in exploitatie genomen gronden}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Algemene normwaarden grondexploitatie	Ratio Grondexploitatie
Veel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	> 35%
Redelijk veel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	20 - 35%
Normale hoeveel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	< 20%

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De boekwaarden van verliesgevende plannen zijn gebaseerd op de actuele marktwaarde en voor verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen. De verwachting is dat de huidige plannen binnen de verwachte termijnen zoals in de grondbedrijf rapportage 2018 zijn vermeld worden afgerond.

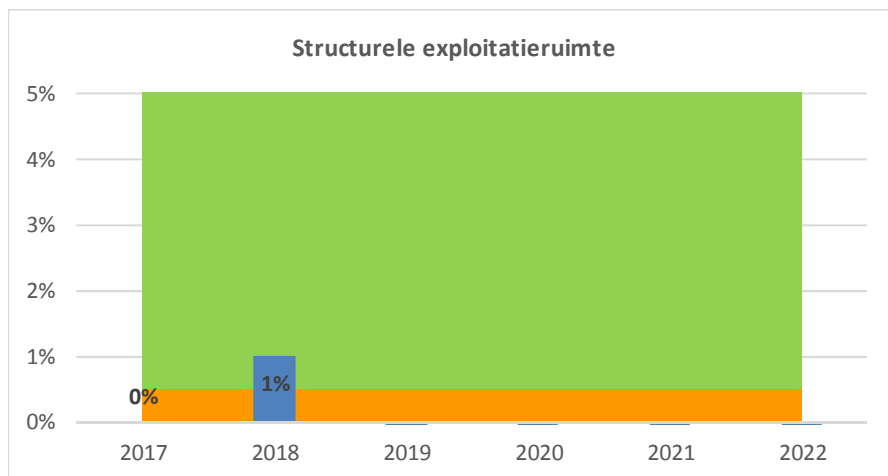
De ratio grondexploitatie voor 2019 bedraagt 32%. Dit is een waarde waarbij voorzichtigheid is geboden.

4.3.6.5 Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De structurele exploitatie ruimte wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{structurele baten} - \text{structurele lasten}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Algemene normwaarden structurele exploitatieruimte	Ratio Exploitatieruimte
Beschikbare structurele exploitatieruimte	> 0%
Vrijwel geen structurele exploitatieruimte	0%
Geen structurele exploitatieruimte	< 0%

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Bij incidentele lasten en baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.

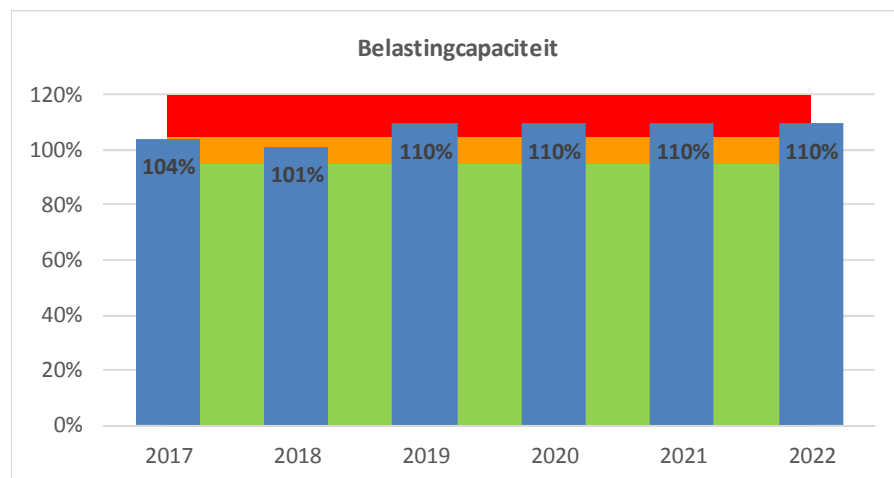
Op basis van het kengetal blijkt dat er geen structurele ruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen. Dit past binnen ons beleid om strak te begroten maar kan nieuwe investeringsplannen in de weg staan. De structurele exploitatieruimte ratio voor 2019 bedraagt 0%.

4.3.6.6 Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De belastingcapaciteit wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar)}}{\text{woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar)}}$$

Algemene normwaarden belastingcapaciteit	Ratio Belastingcapaciteit
Ruimte in belastingcapaciteit	> 0%
Vrijwel geen ruimte in belastingcapaciteit	0%
Geen geen ruimte in belastingcapaciteit	< 0%

De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Deze cijfers worden in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt.

Het kengetal belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijke gemiddelde in het jaar daarvoor. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2018 bedragen € 721.

De gemiddelde woonlasten 2019 volgens een eerste voorlopige berekening komen uit op € 790. Het kengetal komt daarmee op € 110%, dus 10% boven het gemiddelde van 2018 van € 721.